

KLAGANDE

[REDACTED] dödsbo, [REDACTED]

Ombud: Advokat Adam Grabavac
C J Advokatbyrå AB
Cardellgatan 1
114 36 Stockholm

MOTPART

Försäkringskassan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 23 september 2016
i mål nr 14605-15, se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och Försäkringskassans beslut den 12 december 2014 i den delen som avser perioden den 30 november 2013–31 juli 2014 och visar målet åter till Försäkringskassan för ny bedömning av begäran om utbetalning av assistansersättning.

YRKANDEN M.M.

██████████ **dödsbo** fullföljer den talan som ██████████ fört i underinstanserna och anför bl.a. följande. Varken lagtext eller förarbeten ger stöd för att 23 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, skulle kunna tillämpas på det sättet att en försäkrad kan nekas utbetalning av ersättning för personlig assistans om han eller hon köpt assistans av en anordnare som inte har tillstånd. Det är orimligt att en försäkrad vid varje given tidpunkt ska hålla sig informerad om att anlitad assistansanordnare fortfarande har tillstånd. En försäkrad som i god tro köpt assistansen av en anordnare utan tillstånd ska inte utsättas för sanktionen att inte beviljas assistansersättning. Det framgår klart av lagstiftningen att den enda sanktionen som finns är riktad mot den som tillhandahåller assistansen utan tillstånd (28 § LSS). Ett beslut om tillstånd enligt LSS gäller omedelbart, dvs. fr.o.m. dagen för expediering. Det är orimligt att en försäkrad från den dagen inte ska ha rätt till assistansersättning oavsett om bolaget som fått tillståndet indraget fått vetskap om beslutet.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås och tillägger bl.a. följande. Bestämmelsen i 51 kap. 4 § socialförsäkringsbalken, SFB, anger under vilka förutsättningar assistansersättning kan betalas ut. För att kunna uppnå önskad effekt krävs uppföljning och kontroll, vilket i detta sammanhang innebär att den försäkrade lämnar uppgifter om att utbetald ersättning har använts på det sätt som anges i lag, förordning och föreskrifter. Försäkringskassan behöver då uppgifter om assistansanordnaren och underlag i form av avtal m.m. som visar att anordnaren anlitas och att ersättningen använts för köp av assistans. Det är grundläggande att anordnaren har tillstånd att utföra assistansen. Eftersom den redovisning som lämnats in inte visar att assistansen utförts av en anordnare med tillstånd kan någon utbetalning inte göras.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om utbetalning av assistansersättning till en försäkrad kan nekas på grund av att anlitad assistansanordnare inte har tillstånd att bedriva verksamhet med personlig assistans enligt 23 § LSS. Försäkringskassan har som grund för sitt beslut hänvisat till bestämmelser i 51 kap. 2 och 4 §§ SFB.

I syfte att säkerställa kvalitet i den personliga assistansen infördes tillståndsplikt för sådan yrkesmässig verksamhet den 1 januari 2011. Därmed möjliggjordes närmare granskning av bl.a. företag som på yrkesmässig grund anordnar personlig assistans. Tillståndsplikten regleras i LSS. Enligt bestämmelsen i 51 kap. 2 § andra stycket SFB tillämpas de bestämmelser i LSS som avser utförandet av insatsen personlig assistans också på personlig assistans enligt SFB. Tillståndsplikten omfattar alltså även sådan personlig assistans som utförs åt någon som beviljats assistansersättning enligt SFB. I förarbetena motiveras tillståndskravet med intresset att värna den assistansberättigades trygghet (prop. 2009/10:176 s. 25).

I 51 kap. 4 § SFB anges bl.a. att assistansersättning lämnas endast under förutsättning att den används för *köp av personlig assistans*. Personlig assistans definieras i 9 a § första stycket LSS och avser individuellt anpassade hjälpinsatser åt den som på grund av sitt funktionshinder behöver praktisk hjälp i vardagliga situationer. Försäkringskassan har gjort gällande att kravet i 51 kap. 4 § SFB ska tolkas mot bakgrund av tillståndsplikten för anordnare och att det är en förutsättning att anordnaren har tillstånd att utföra assistansen för att ersättningen ska kunna betalas ut.

Bestämmelsen i 51 kap. 4 § infördes dock redan 2008, dvs. innan tillståndsplikten infördes. Av förarbetena framgår att avsikten med bestämmelsen i 51 kap. 4 § SFB var att förhindra missbruk av assistansersättningen på det sättet att ersättningen används för andra ändamål än kostnader för personlig

assistans (prop. 2007/08:61 s. 18). Någon begränsning i förhållande till kvaliteten på köpt assistans var då inte aktuell. Frågan om kvalitet i verksamhet med personlig assistans diskuterades inte i förarbetena 2008 utan lyftes fram först senare i samband med att tillståndsplikten infördes. Tillståndsplikten gäller för själva utförandet av insatsen personlig assistans och ska enligt kammarrätten ses som ett skydd för den enskilde assistansberättigade. Det finns inte något i förarbetena som tyder på att möjligheten till utbetalning av ersättning för köpt personlig assistans till en försäkrad skulle påverkas av införandet av ett tillståndskrav (se t.ex. prop. 2009/10:176 s. 21 ff.). Det kan noteras att Försäkringskassan i sitt remissvar på betänkandet Åtgärder mot fusk och felaktigheter med assistansersättning (SOU 2012:6) framfört synpunkten att det ska framgå av lagtexten att utbetalning inte får ske till den försäkrade själv i de fall hon eller han köper assistans av en anordnare som saknar tillstånd inte medfört någon lagändring (se lagrådsremissen Ökad säkerhet vid beslut om och utbetalning av assistansersättning den 7 juni 2012 s. 30).

De bestämmelser som avser utbetalning av assistansersättning i 51 kap. 14–19 §§ SFB ger inte heller stöd för att neka utbetalning av assistansersättning till en försäkrad när personlig assistans har köpts av en anordnare som inte har tillstånd.

Kammarrätten anser mot denna bakgrund att varken lagtext eller förarbeten ger stöd för underinstansernas uppfattning att assistansersättning inte kan betalas ut till en försäkrad i det fallet köpt assistans utförts av en anordnare som saknat tillstånd under en viss period. Försäkringskassan har därmed inte kunnat neka utbetalning enbart på denna grund. Det är i första hand Försäkringskassan som ska pröva om förutsättningarna för att betala ut assistansersättning enligt begäran är uppfyllda. Försäkringskassans beslut avseende perioden den 30 november 2013–31 juli 2014 och förvaltningsrättens dom ska därför upphävas och målet ska visas åter till Försäkringskassan för en ny prövning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Thomas Norling
lagman
ordförande

Maria Dahlberg
kammarrättsråd

Sandra Zetterdahl
tf. kammarrättsassessor
referent

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Avdelning 31

DOM
2016-09-23
Meddelad i Stockholm

Mål nr
14605-15

KLAGANDE

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Ombud: Advokat Adam Grabavac
C J Advokatbyrå AB
Cardellgatan 1
114 36 Stockholm

MOTPART

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans beslut 2014-12-12

SAKEN

Assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 756617

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade vid omprövning den 12 december 2014 att inte bevilja [REDACTED] assistansersättning för perioden 30 november 2013 – 31 juli 2014. Som skäl för beslutet angavs att anordnaren Indiva Care AB (bolaget) inte haft tillstånd att bedriva assistansverksamhet under perioden.

[REDACTED] yrkar att hon beviljas assistansersättning för den aktuella perioden och anför i huvudsak följande. Det finns inget stöd i lag eller förarbeten för att rätten till assistansersättning skulle vara beroende av att anordnaren har tillstånd. Hon köpte assistansen innan tillståndsplikt infördes och hon har inte informerats om att bolaget senare nekats tillstånd. Före den 8 juli 2014 har inte heller bolaget känt till att tillståndsansökan avslagits.

Försäkringskassan vidhåller sitt beslut och anför i huvudsak följande. Assistansersättning lämnas enligt 51 kap. 4 § socialförsäkringsbalken, SFB, endast under förutsättning att den används för köp av personlig assistans eller för kostnader för personliga assistenter. Begreppet ”köp av assistans” bör endast innefatta köp av assistans som följer regelverket, vilket bland annat innebär att köpet ska göras av någon som har tillstånd. En annan tolkning skulle medföra att syftet med kravet på tillstånd kringgås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Det är ostridigt i målet att [REDACTED] är berättigad till personlig assistans. Det är också ostridigt att hon anlitat bolaget innan kravet på tillstånd infördes och att hon inte känt till att bolaget under den aktuella perioden inte haft rätt att bedriva assistansverksamhet på grund av att tillstånd saknats. Frågan i målet är om Försäkringskassan under dessa omständigheter kan besluta att inte betala ut assistansersättning till [REDACTED] på den grunden att bolaget saknat tillstånd.

Enligt 51 kap. 4 § SFB lämnas assistansersättning endast under förutsättning att den används för köp av personlig assistans eller för kostnader för personliga assistenter.

Det framgår av 51 kap. 2 § SFB att de bestämmelser i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387), LSS, som avser utförandet av insatsen personlig assistans ska tillämpas också på personlig assistans enligt kapitel 51 SFB. En enskild person får enligt 23 § första stycket LSS inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg, IVO, yrkesmässigt bedriva verksamhet med personlig assistans.

Enligt förvaltningsrätten följer det av dessa bestämmelser att assistansersättning endast lämnas för köp av personlig assistans i den mening som avses i LSS, det vill säga sådan personlig assistans som drivs med tillstånd. Det är ostridigt i målet att bolaget saknat tillstånd under den period som det överklagade beslutet gäller. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3104/1A).

Charlotte Hedberg

Rådman

Förvaltningsrättsnotarien Leonard Örner har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.